

2025

ECONOMICS

Full Marks : 80

Pass Marks : 24

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

Give the answers of Part-A in the OMR Answer-Sheet provided.

ALLOTMENT OF MARKS

Part—A (1)

Q. Nos. **1** to **20** carry 1 mark each : $1 \times 20 = 20$

Part—A (2)

Q. Nos. **21** to **40** carry 1 mark each : $1 \times 20 = 20$

Part—B (1)

Q. No. **41** carries 2 marks each : $2 \times 3 = 6$

Q. No. **42** carries 3 marks each : $3 \times 3 = 9$

Q. No. **43** carries 5 marks : $= 5$

Part—B (2)

Q. No. **44** carries 2 marks each : $2 \times 3 = 6$

Q. No. **45** carries 3 marks each : $3 \times 3 = 9$

Q. No. **46** carries 5 marks : $= 5$

Total = 80

PART—A (1)**(Introductory Microeconomics)**

Choose the correct answer (multiple choice-based questions) :

1×20=20

শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা (বহুখা বিকল্পভিত্তিক প্ৰশ্ন) :

শুদ্ধ উত্তৰটি বেছে নাও (বহুবিধ বিকল্পভিত্তিক প্ৰশ্ন) :

গেৰ্বে ফিননাযক্সৌ সাযক্স' (বাং সাযক্স'আৰি সোঁনায) :

1. Opportunity cost is also known as _____ cost.

সুযোগ ব্যয়ক _____ ব্যয় বুলিও জনা যায়।

সুযোগ ব্যয় _____ ব্যয় বলেও পৰিচিত।

খান্ৰুগোনাং খৰসাখৌ _____ খৰসা হোননাৰো মিথিনায জাযো।

(a) prime

মুখ্য

মুখ্য

গাহাই

(b) service

সেৱা

সেবা

সিৰিখাই

(c) alternative

বিকল্প

বিকল্প

বাসিস্তায

(d) mandatory

বাধ্যতামূলক

বাধ্যতামূলক

গোনাংথায়

2. Basic characteristic of mixed economy is

মিশ্ৰ অৰ্থনীতিৰ মূল বৈশিষ্ট্য হৈছে

মিশ্ৰ অৰ্থনীতিৰ মূল বৈশিষ্ট্য হলো

গলায ৰাংখান্ধিনি গাহাই আখুথাইয়া জাদো

(a) the operation of price mechanism

দৰ কৌশলৰ ক্ৰিয়া

দৰ কৌশলৰ ক্ৰিয়া

বেসেন সোলোনি মাৱথোঁনায

(b) the existence of both public sector and private sector

ৰাজহুৱা খণ্ড আৰু ব্যক্তিগত খণ্ডৰ স্থিতি

সৰ্বসাধাৰণ খণ্ড এবং ব্যক্তিগত খণ্ডৰ স্থিতি

ৰাজোআৰি খোন্দো আৰো গাৱাৰি খোন্দোনি থাথাই

(c) the operation of Central Planning Authority

'কেন্দ্ৰীয় পৰিকল্পনা কৰ্তৃপক্ষ'ৰ ক্ৰিয়া

'কেন্দ্ৰীয় পৰিকল্পনা কৰ্তৃপক্ষ'-ৰ ক্ৰিয়া

'মিৰুআৰি বিখাংখি বিফানগিৰি'নি মাৱথোঁনায

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলিৰ একটিও নয়

বেফোৰনি মোনসেবো নড়া

3. What will be the marginal utility when total utility is maximum?

মুঠ উপযোগিতা সৰ্বোচ্চ হ'লে প্ৰান্তিক উপযোগিতা কি হ'ব?

মোট উপযোগিতা সৰ্বোচ্চ হলে প্ৰান্তিক উপযোগিতা কী হবে?

গাসৈ বাহাযথিয়া বাঁসিনথায় জাযোব্লা ৰুগুডাৰি বাহাযথিয়া মা জাগোন?

(a) 1

(b) 0

(c) 2

(d) -1

4. The equation of budget line is

বাজেট ৰেখাৰ সমীকৰণটো হ'ল

বাজেট ৰেখাৰ সমীকৰণটি হলো

ৰাংবাবজা হাংখোনি সমানথাইয়া জাবায়

(a) $p_1x_1 + p_2x_2 = M$ (b) $p_1x_1 + p_2x_2 < M$ (c) $p_1x_1 + p_2x_2 > M$

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলিৰ একটিও নয়

বেফোৰনি মোনসেবো নড়া

5. As long as marginal utility is positive, total utility

যেতিয়ালৈকে প্রান্তিক উপযোগিতা ধনাত্মক হৈ থাকে, মুঠ উপযোগিতা
যতক্ষণ পর্যন্ত প্রান্তিক উপযোগিতা ধনাত্মক হয়ে থাকে, মোট উপযোগিতা
জেব্লাসিম রুগুডাৰি বাহাযথিয়া দাজাৰথাই জানানৈ থায়ো, গাসৈ বাহাযথিয়া

(a) remains constant (b) increases

স্থিৰে থাকে

বাঢ়ি থাকে

স্থিৰ থাকে

বৰ্ধিত হয়

দিদোমৈ থাগোন

বালাংগোন

(c) falls (d) All of these

কমি যায়

এইবোৰৰ সকলো

কমে যায়

এৰ সবগুলি

খম জালাংগোন

বেফোৰনি গাসৈবো

6. In case of Giffen goods, price effect is ____.

গিফেন সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত, দৰ বিপাক ____ হয়।

গিফেন সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰে, দৰ বিপাক ____ হয়।

গিফেন বেসাৱনি বেলায়াব, বেসেন গোহোমা ____ জায়ো।

(a) negative (b) positive

ঋণাত্মক

ধনাত্মক

ঋণাত্মক

ধনাত্মক

দানখ'থাই

দাজাৰথাই

(c) zero (d) unit

শূন্য

একক

শূন্য

একক

লাথিখ'

সানগুদি

7. The demand curve slopes downward because of

চাহিদা বেখাৰ ঢাল তললৈ নামি অহাৰ কাৰণ

চাহিদা বেখাৰ ঢাল নীচের দিকে নেমে আসার কারণ

বিনায় খেঁৱা হাংখো সংজ্জায়াণ গাহায ফাৰসে জানাযনি জাহোনা

(a) law of diminishing marginal utility

ক্ৰমহ্রাসমান প্রান্তিক উপযোগিতা বিধি

ক্ৰমহ্রাসমান প্রান্তিক উপযোগিতা বিধি

দুইলাঁনায রুগুডাৰি বাহাযথি খান্দি

(b) income effect

আয় বিপাক

আয় বিপাক

আয় গোহোম

(c) substitution effect

বিকল্প স্থাপন বিপাক

বিকল্প স্থাপন বিপাক

বদলৈ গায়সনায গোহোম

(d) All of these

এইবোৰৰ সকলো

এগুলিৰ সবকয়টি

বেফোৰনি গাসৈবো

8. Perfectly elastic demand is represented by a curve which is

পূৰ্ণ স্থিতিস্থাপক চাহিদা প্রতিনিধিত্ব কৰা বেখাডাল ____ হয়।

পূৰ্ণ স্থিতিস্থাপক চাহিদা প্রতিনিধিত্ব কৰা বেখাটি ____ হয়।

আৰু লাৱস্লামাণ বিনায় ফোৰমাযথিনায হাংখোআ ____ জায়ো।

(a) parallel to Y-axis

Y-অক্ষৰ সমান্তৰাল

Y-অক্ষৰ সমান্তৰাল

Y-বিত্ত'নি লিগ

(b) convex to origin

মূল বিন্দুৰ ফালে উত্তল

মূল বিন্দুৰ দিকে উত্তল

গুদি বিন্দোনি ফারসে খঁসা

(c) parallel to X-axis

X-অক্ষৰ সমান্তৰাল

X-অক্ষৰ সমান্তৰাল

X-বিথ'নি লিগ

(d) downward sloping straight line

তললৈ নামি অহা সরলৰেখা

নীচের দিকে নেমে আসা সরলরেখা

গাহায়ফারসে সংজ্জায়নায গোথোঁ হাংখো

9. Identify elastic demand, if price elasticity (e_p) isস্থিতিস্থাপক চাহিদা চিনাক্ত কৰা, যদিহে দৰ স্থিতিস্থাপকতা (e_p) হয়স্থিতিস্থাপক চাহিদা শনাক্ত কৰো, যদি দৰ স্থিতিস্থাপকতা (e_p) হয়লাবস্ত্ৰায়ায় বিনাযখৌ সিনাযথি খালাম, জুদি বেসেন লাবস্ত্ৰায়ায়া (e_p) জাযো

(a) 0.2 (b) 1.5 (c) 0 (d) 1.0

10. Production function refers to functional relationship between inputs and ____.

উৎপাদন ফলনে উপাদান আৰু ____ৰ মাজৰ ফলনীয় সম্পৰ্ক উল্লেখ কৰে।

উৎপাদন ফলন উপাদান এবং ____-এর মধ্যে ফলনীয় সম্পৰ্ক উল্লেখ কৰে।

দিহুনথাই গুনা সোসন আরো ____নি গেজেরনি গুনारि सोमोन्दोखौ मख'यो।

(a) cost

ব্যয়

ব্যয়

খরসা

(b) output

উৎপাদন

উৎপাদন

দিহুনথাই

(c) revenue

আয়

আয়

আয়

(d) profit

লাভ

লাভ

মুলাম্ফা

11. When AP falls due to increase in employment of variable factor, then

চলনশীল উপাদানৰ প্ৰয়োগ অধিক হোৱাৰ বাবদ য'ত AP হ্ৰাস হয়, তেন্তে

চলনশীল উপাদানেৰ প্ৰয়োগ অধিক হওৱাৰ জন্য যখন AP হ্ৰাস হয়, তখন

সোলায়স্তু জাহোগ্ৰানি বাহায়ায় গোবাঁ জানাযনি জাহোনায জেরাব AP আ খম জাযো, অল্লা

(a) $MP = AP$ (b) $MP > AP$ (c) $MP < AP$

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলির একটিও নয়

বেফোরনি মোনসেবো নডা

12. At zero level of output, $TC =$ উৎপাদনৰ পৰিমাণ শূন্য হ'লে, $TC =$ উৎপাদনেৰ পৰিমাণ শূন্য হলে, $TC =$ দিহুনথাইনি বিবাডা লাথিখ' জাযোল্লা, $TC =$

(a) TFC

(b) TVC

(c) AFC

(d) AVC

13. When AC falls, MC

যেতিয়া AC হ্ৰাস পায়, MC

যখন AC হ্ৰাস পায়, MC

জেব্লা AC আ খম জালাডো, MC

(a) falls

হ্ৰাস পায়

হ্ৰাস পায়

খম জালাডো

(b) rises

বৃদ্ধি হয়

বৃদ্ধি হয়

বাঁলাডো

(c) initially falls, then rises

পোনতে হ্রাস পায়, তাৰ পাছত বৃদ্ধি হয়

প্রারম্ভে হ্রাস পায়, তারপর বৃদ্ধি হয়

গিৰিয়াব খম জালাডো, উনাব বাঁলাডো

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলির একটিও নয়

বেফোরনি মোনসেবো নডা

14. AFC at 4 units of output is ₹ 20. AVC at 5 units of output is ₹ 40. AC of producing 5 units is

4 একক উৎপাদনত AFC হয় ₹ 20. 5 একক উৎপাদনত AVC হয় ₹ 40.

5 একক উৎপাদনত AC হ'ব

4 একক উৎপাদনে AFC হয় ₹ 20. 5 একক উৎপাদনে AVC হয় ₹ 40.

5 একক উৎপাদনে AC হবে

4 সানগুদি দিহুনায়াব AFC আ জায়ো ₹ 20. 5 সানগুদি দিহুনায়াব AVC আ জায়ো ₹ 40. 5 সানগুদি দিহুনায়াব AC আ জাগোন

(a) ₹ 20

(b) ₹ 40

(c) ₹ 56

(d) ₹ 60

15. Total Fixed Cost is presented as a straight line

মুঠ স্থিৰ ব্যয় উপস্থাপন কৰা সৰল ৰেখাডাল

মোট স্থিৰ ব্যয় উপস্থাপন কৰা সরলরেখাটি

গাসৈ থি খরসা ফোরমায়থিনায় গোথোঁ হাংখোআ

(a) parallel to Y-axis

Y-অক্ষৰ সমান্তৰাল

Y-অক্ষের সমান্তরাল

Y-বিত্থ'নি লিগ

(b) parallel to X-axis

X-অক্ষৰ সমান্তৰাল

X-অক্ষের সমান্তরাল

X-বিত্থ'নি লিগ .

(c) that slopes downward

তললৈ নামি অহা

নীচের দিকে নেমে আসা

গাহায়ফারসে সংজ্জায়ায়

(d) that is upward rising

ওপৰলৈ উঠি যোৱা

উপরের দিকে উঠে যাওয়া

গোজৌ ফারসে দাবখোলানায়া

16. Marginal revenue is earned by a firm by selling _____ of output.

এখন ফাৰ্মে উৎপাদনৰ _____ বিক্ৰীৰে প্ৰান্তিক আয় অৰ্জন কৰে।

একটি ফাৰ্ম উৎপাদনৰ _____ বিক্ৰি দ্বাৰা প্ৰান্তিক আয় অৰ্জন কৰে।

গংসে ফালাংগি ফসংথানা দিহুনায়াইনি _____ ফাননাযজোঁ রুগুডাৰি আয় আরজियो।

(a) all units

সকলো গোটবোৰ

সকল এককগুলি

গাসেবো হান্জাফোর

(b) average unit

গড় গোট

গড় একক

গড় হান্জা

(c) an additional unit

এটা অতিৰিক্ত গোট

একটি অতিরিক্ত একক

মোনসে উফেৰা হান্জা

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলির একটিও নয়

বেফোরনি মোনসেবো নডা

17. Price of a commodity is

এটা সামগ্রীৰ দাম হ'ল
একটি সামগ্রীৰ দাম হলো
মোনসে বেসাৱনি বেসেনা জাৰায়

- (a) TR (b) MR
(c) AR (d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলিৰ একটিও নহয়
বেফোৱনি মোনসেবো নহয়

18. A firm earns normal profit when its AR = ____.

এখন ফাৰ্মে স্বাভাৱিক লাভ অৰ্জন কৰে যেতিয়া তাৰ AR = ____.
একটি ফাৰ্ম স্বাভাৱিক লাভ অৰ্জন কৰে যখন তাৰ AR = ____.
গংসে ফালাংগি ফসংথানা জাসিমা মুলাম্ফা আৱজিয়ো জেব্লা বেনি AR = ____.

- (a) MC (b) AC
(c) TC (d) AVC

19. In short period, the supply of a good is

হ্ৰস্বকালত এবিধ সামগ্রীৰ যোগান
হ্ৰস্বকালে এক প্ৰকাৰ সামগ্রীৰ যোগান
গুসুং সমাব জাথোসে বেসাৱনি জগায়নায়া

- (a) perfectly elastic (b) perfectly inelastic
পূৰ্ণ স্থিতিস্থাপক পূৰ্ণ অস্থিতিস্থাপক
পূৰ্ণ স্থিতিস্থাপক পূৰ্ণ অস্থিতিস্থাপক
আবুডৈ লাৱস্লামায়াৰি আবুডৈ লাৱস্লামায়া

- (c) unitary elastic (d) less elastic
একক স্থিতিস্থাপক কম স্থিতিস্থাপক
একক স্থিতিস্থাপক কম স্থিতিস্থাপক
সানগুদি লাৱস্লামায়াৰি খম লাৱস্লামায়াৰি

20. If decrease in demand is equal to increase in supply, market equilibrium will exhibit

চাহিদাৰ হ্ৰাস যদি যোগান বৃদ্ধিৰ সমান হয়, বজাৰ ভাৰসাম্যতাই দেখুৱাব
চাহিদাৰ হ্ৰাস যদি যোগান বৃদ্ধিৰ সমান হয়, বাজাৰ ভাৰসাম্যতা দেখাবে
বিনায়নি খমায়নায়া জুদি জগায়নায়া বাঁনাথনি সমান জায়ো, হাথাই গোৱেবথাইয়া দিখিগোন

(a) rise in equilibrium quantity

ভাৰসাম্য পৰিমাণ বৃদ্ধি
ভাৰসাম্য পৰিমাণ বৃদ্ধি
গোৱেবথাই বিৰাং বাঁনায়া

(b) fall in equilibrium quantity

ভাৰসাম্য পৰিমাণ হ্ৰাস
ভাৰসাম্য পৰিমাণ হ্ৰাস
গোৱেবথাই বিৰাং খমায়নায়া

(c) no change in equilibrium quantity

অপৰিৱৰ্তিত ভাৰসাম্য পৰিমাণ
অপৰিৱৰ্তিত ভাৰসাম্য পৰিমাণ
সোলায়জাথি গোৱেবথাই বিৰাং

(d) rise in equilibrium price

ভাৰসাম্য দাম বৃদ্ধি
ভাৰসাম্য দাম বৃদ্ধি
গোৱেবথাই বেসেন বাঁনায়া

PART—A (2)**(Statistics for Economics)**

Choose the correct answer (multiple choice-based questions) :

1×20=20

শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা (বহুধা বিকল্পভিত্তিক প্ৰশ্ন) :

শুদ্ধ উত্তৰটি বেছে নাও (বহুবিধ বিকল্পভিত্তিক প্ৰশ্ন) :

গেৰ্বে ফিননাথখৌ সাযখ' (বাঁ সাযখ'আৰি সোঁনাথ) :

21. Who is known as the 'father of Statistics'?

কোনজন ব্যক্তিক 'পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ পিতৃ' হিচাপে জনা যায় ?

কোন ব্যক্তি 'পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ পিতৃ' বুলি পৰিচিত ?

সোৱ সুবুংখৌ 'সানসৱথুম বিগিয়াননি বিফা' হিসাবে মিথিনো মোনো?

(a) Gottfried Achenwall (b) Adam Smith

গট্ৰফাইড একেনৱাল

এডাম স্মিথ

গট্ৰফাইড অ্যাকেনওয়ালা

অ্যাডাম স্মিথ

গট্ৰফাইড একেনৱাল

এডাম স্মিথ

(c) L. Robbins

(d) J. B. Say

এল. ৰবিনছ

জে. বি. ছে

এল. ৰবিন্স

জে. বি. সে

এল. ৰবিনস

জে. বি. সে

22. Which of the following is a measure of central tendency?

তলৰ কোনটো কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ মাপ হয় ?

নিম্নোক্ত কোনটি কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ মাপ ?

গাহাযনি মাৰে মিৰু মোখাংথাইনি জখা সুনাথ?

(a) Arithmetic mean

(b) Median

গাণিতিক গড়

মধ্যমা

গাণিতিক গড়

মধ্যমা

সানখান্থিয়ারি গেজেরথি

গেজেরমা

(c) Mode

(d) All of these

বহুলক

এইবোৰৰ সকলো

বহুলক

এগুলিৰ সবকয়টি

গেজেরমা

বেফোরনি গাসৈবো

23. Statistics in singular sense is

একক অৰ্থত Statistics মানে হ'ল

একক অৰ্থে Statistics মানে হলো

সানগুদি আঁথিয়াব Statistics আ জাৰায়

(a) collection of data

(b) organization of data

তথ্যৰ সংগ্ৰহ

তথ্যৰ সংগঠিতকৰণ

তথ্যৰ সংগ্ৰহ

তথ্যৰ সংগঠিতকৰণ

খাৰি বুথুমনাথ

খাৰি থিয়াৰি খালামনাথ

(c) presentation of data

(d) All of these

তথ্যৰ উপস্থাপন

এইবোৰৰ সকলো

তথ্যৰ উপস্থাপন

এগুলিৰ সবকয়টি

খাৰিনি দিন্দিফুনাথ

বেফোরনি গাসৈবো

24. _____ is the difference between the largest value and the smallest value of a data series.

এটা তথ্য শ্ৰেণীৰ উচ্চতম মান আৰু নিম্নতম মানৰ অন্তৰকেই _____ বোলে।

একটি তথ্য শ্ৰেণীৰ উচ্চতম মান এবং নিম্নতম মানৰ অন্তৰকে _____ বোলে।

মোনসে খাৰি থাখোনি দেৱসিন মান আরো দুইসিন মাননি ফাৰাগখৌনো _____ বুজো।

(a) Median

(b) Standard deviation

মধ্যমা

মানক বিচলন

মধ্যমা

মানক বিচলন

গেজেরমা

বিথাখো বোখাবনাথ

(c) Range

প্রসাৰ

প্রসাৰ

গেজেরথি ফাৰাণ

(d) Mean deviation

গড় বিচলন

গড় বিচলন

গড় এংগাৰনাথ

25. Which of the following measures of central tendency is known as positional average?

তলৰ জোখসমূহৰ কোনটোক কেন্দ্ৰীয় প্ৰবৃত্তিৰ স্থানগত গড় বুলি জনা যায় ?

নিম্নোক্ত মাপগুলিৰ কোনটি কেন্দ্ৰীয় প্ৰবৃত্তিৰ স্থানগত গড় বুলি পৰিচিত ?

গাহায়নি জখাফোরনি মাৰেখৌ মিৰু মোখাংথাই জখা সুনাথনি জায়গাথি গড় হোননা মিথি জায়ো?

(a) Mean

মধ্যক

মধ্যক

গেজেরথি

(b) Median

মধ্যমা

মধ্যমা

গেজেরমা

(c) Mode

বহুলক

বহুলক

গেজেরমা

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলিৰ একটিও নয়

বেফোরনি মোনসেবো নড়া

26. The method involving the study of each and every item of the universe is ____.

সমষ্টিৰ অন্তৰ্গত প্ৰতিটো এককৰ পৰীক্ষাত জড়িত হোৱা পদ্ধতিটো হ'ল ____।

সমষ্টিৰ অন্তৰ্গত প্ৰতিটি এককৰ পৰীক্ষাতে জড়িত হওয়া পদ্ধতিটি হলো ____।

জথাইনি সিডাব মোনফ্রোম সানগুদিনি আনজাদাব লোব্বা জানায় আদবা জাৰায় ____।

(a) sample

প্ৰতিদৰ্শ

প্ৰতিদৰ্শ

দিন্থিমু

(b) census

পিয়ল

জনগণনা

সুৰুং সানখো

(c) random sampling

যাদৃচ্ছিক প্ৰতিচয়ন

যাদৃচ্ছিক প্ৰতিচয়ন

আনলা দিন্থিমুনাথ

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলিৰ একটিও নয়

বেফোরনি মোনসেবো নড়া

27. When the data is classified on the basis of area, classification is ____.

যেতিয়া তথ্য ক্ষেত্ৰৰ ভিত্তিত শ্ৰেণীবদ্ধ হয়, শ্ৰেণীবিভাগ ____ হয়।

যখন তথ্য ক্ষেত্ৰৰ ভিত্তিতে শ্ৰেণীবদ্ধ হয়, শ্ৰেণীবিভাগ ____ হয়।

জেব্বা খাৰি থিলিনি বিথায়াব থাখো রাননাথ জায়ো, থাখো বাহাগো ____ জায়ো।

(a) qualitative

গুণগত

গুণগত

গুনআৰি

(b) quantitative

পৰিমাণগত

পৰিমাণগত

বিৰাডাৰি

(c) geographical

ভৌগোলিক

ভৌগোলিক

ভুমখৌরাংআৰি

(d) chronological

কালগত

কালগত

অকট'আৰি

28. Which of the following statistical measures calculable in case of open-ended class?

খোলা শ্ৰেণীৰ ক্ষেত্ৰত তলৰ পৰিসাংখ্যিক জোখসমূহৰ কোনটোক গণনা কৰিব পাৰি ?

মুক্ত শ্ৰেণীৰ ক্ষেত্ৰে নিম্নোক্ত পৰিসাংখ্যিক মাপগুলিৰ কোনটোকে গণনা কৰা যায় ?

উবাং জোৰথা থাখোনি বেলায়াব খাৰিনি সানসৰথুমারি জখাফোরনি মাৰেখৌ সাননো হায়ো?

(a) Range

প্রসাৰ

প্রসাৰ

গেজেরথি ফাৰাণ

(b) Median

মধ্যমা

মধ্যমা

গেজেরমা

- (c) Mean deviation
গড় বিচলন
গড় বিচলন
গেজেরিথি এংগারনাথ
- (d) Standard deviation
মানক বিচলন
মানক বিচলন
বিখ্যাত বোখাবনাথ

29. The value of correlation coefficient lies between ____.

সহসম্বন্ধ গুণাংকৰ মান _____ৰ ভিতৰত থাকে।

সহসম্বন্ধ গুণাংকৰ মান _____-এৰ ভিতৰে থাকে।

গোৰোবলায়নাথ সোমোন্দোনি থাফাদেৰ মানা _____নি গেজেরাথ থায়ো।

- (a) -1 to 0
-1তকৈ 0
-1 থেকে 0
-1 নিখুই 0
- (b) 0 to +1
0তকৈ +1
0 থেকে +1
0 নিখুই +1
- (c) -1 to +1
-1তকৈ +1
-1 থেকে +1
-1 নিখুই +1
- (d) $-\infty$ to $+\infty$
 $-\infty$ তকৈ $+\infty$
 $-\infty$ থেকে $+\infty$
 $-\infty$ নিখুই $+\infty$

30. In case of two independent variables X and Y, correlation coefficient r_{XY} between them is ____.

দুটা স্বাধীন চলক X আৰু Yৰ সহসম্বন্ধ গুণাংক $r_{XY} =$ ____ হয়।

দুটি স্বাধীন চলক X এবং Y-এর সহসম্বন্ধ গুণাংক $r_{XY} =$ ____ হয়।

মোননৈ উদাং সোলায়স্তু X আরো Y নি গোৰোবলায়নাথ সোমোন্দোনি থাফাদেৰ $r_{XY} =$ ____ জায়ো।

- (a) +1
(c) -1
- (b) 0
(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলিৰ একটিও নহয়
বেফোৰনি মোনসেবো নহা

31. A consumer price index number measures changes in ____.

ভোক্তাৰ দৰ সূচকাংকই _____ৰ পৰিবৰ্তনৰ জোখ লয়।

ভোক্তাৰ দৰ সূচকাংক _____-এৰ পৰিবৰ্তনৰ মাপ নেয়।

বায়গ্ৰানি বেসেন ফাৰিথি অনজিমায়া _____নি সোলায়নাথনি জখা লায়ো।

- (a) retail price
খুচুৰা দাম
খুচুৰা দাম
খুসুৰা বেসেন
- (b) wholesale price
পাইকাৰী দাম
পাইকাৰী দাম
ফায়খাৰি বেসেন
- (c) producer's price
উৎপাদনকাৰীৰ দাম
উৎপাদনকাৰীৰ দাম
দিহুনগ্ৰানি বেসেন
- (d) Both (a) and (b)
(a) আৰু (b) উভয়েই
(a) এবং (b) উভয়েই
(a) আরো (b) মোননৈবো

32. Which of the following we use for base year?

ভিত্তি বৰ্ষৰ বাবে তলৰ কোনটো আমি ব্যৱহাৰ কৰোঁ?

ভিত্তি বৰ্ষৰ জন্ম নিম্নোক্ত কোনটি আমাৰা ব্যবহার করি?

বিখা বোসোৰনি থাখায় গাহায়নি মাৰেখৌ জোঁ বাহায়ো?

- (a) 0
(c) 2
- (b) 1
(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলিৰ একটিও নহয়
বেফোৰনি মোনসেবো নহা

33. If $r = -1$, correlation is said to be ____.

যদি $r = -1$ হয়, সহসম্বন্ধক ____ বুলি কোৱা যাব।

যদি $r = -1$ হয়, সহসম্বন্ধকে ____ বলা যাবে।

যদি $r = -1$ জায়ো, গোৱোবলায়নায সোমোন্দোখৌ ____ হোনা বুনায জায়ো।

(a) perfect positive

(b) perfect negative

পূৰ্ণ ধনাত্মক

পূৰ্ণ ঋণাত্মক

পূৰ্ণ ধনাত্মক

পূৰ্ণ ঋণাত্মক

আৰু দাজাৰথাই

আৰু দানখ'থাই

(c) partial

(d) zero

আংশিক

শূন্য

আংশিক

শূন্য

খাবস্থি

লাখিখ'

34. The other name of semi-interquartile range is

অৰ্ধ-আন্তঃচতুৰ্থক প্ৰসাৰৰ আনটো নাম হ'ল

অৰ্ধ-আন্তঃচতুৰ্থক প্ৰসাৰেৰ অন্য নামটি হলো

খাব-ইসি ব্ৰৈ বাহাগোআৰি গেজেরথি ফাৰাগনি গুবুন মোনসে মুডা জাৰায

(a) mean deviation

(b) quartile deviation

গড় বিচলন

চতুৰ্থক বিচলন

গড় বিচলন

চতুৰ্থক বিচলন

গেজেরথি এংগাৰনায

ব্ৰৈ বাহাগোআৰি বোখাবনায

(c) standard deviation

(d) None of these

মানক বিচলন

এইবোৰৰ এটাও নহয়

মানক বিচলন

এগুলিৰ একটিও নয়

বিখাখো বোখাবনায

বেফোরনি মোনসেবো নডা

35. Which of the following is measured using Lorenz curve?

Lorenz ৰেখাৰে তলৰ কোনটো জোখা হয়?

Lorenz ৰেখা দিয়ে নীচের কোনটি মাপা হয়?

Lorenz হাংখোজোঁ গাহায়নি মাৰেখৌ সুনায় জায়ো?

(a) Point of central tendency

কেন্দ্ৰীয় প্ৰবণতাৰ বিন্দু

কেন্দ্ৰীয় প্ৰবণতাৰ বিন্দু

মিৰু মোখাংথাই বিন্দো

(b) Income inequality

আয়ৰ অসমতা

আয়েৰ অসমতা

আয়নি সমানখিনডি

(c) Coefficient of correlation

সহসম্বন্ধ গুণাংক

সহসম্বন্ধ গুণাঙ্ক

গোৱোবলায়নায সোমোন্দোনি থাফাদেৰ

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলিৰ একটিও নয়

বেফোরনি মোনসেবো নডা

36. Mean deviation is determined using which of the following formulas?

তলৰ কোন সূত্ৰটোৰে গড় বিচলন নিৰ্ণয় কৰা হয়?

নিম্নোক্ত কোন সূত্ৰটি দিয়ে গড় বিচলন নিৰ্ণয় কৰা হয়?

গাহায়নি মাৰে মাৱসুলুজোঁ গড় এংগাৰনায দিহুননায জায়ো?

(a) $\frac{\sigma}{X}$ (b) $\frac{Q_3 - Q_1}{2}$ (c) $\sqrt{\frac{\sum fd^2}{N}}$ (d) $\frac{\sum f|D|}{N}$

37. Which of the following is **not** a pure (unitless) number?

তলৰ কোনটো বিশুদ্ধ (একক বিহীন) সংখ্যা নহয়?

নিম্নোক্ত কোনটি বিশুদ্ধ (একক বিহীন) সংখ্যা নহয়?

গাছাখনি মাৰে গোগো নডা (সানগুদি নডি) অনজিমা নডা?

(a) Arithmetic mean

সমান্তৰ গড়

সমান্তৰ গড়

সানখান্থিয়ারি গেজেরথি

(b) Correlation coefficient

সহসম্বন্ধ গুণাংক

সহসম্বন্ধ গুণাঙ্ক

গোরোবলায়নাথ সোমোন্দোনি থাফাদেৰ

(c) Coefficient of variation

বিচৰণৰ গুণাংক

বিচৰণ গুণাঙ্ক

সোলায়স্তুনি থাফাদেৰ

(d) Index number

সূচক সংখ্যা

সূচক সংখ্যা

ফাৰিথি অনজিমা

38. The algebraic sum of the deviations of a set of n values from their arithmetic mean is always ____.

n সংখ্যক মানৰ সিহঁতৰ সমান্তৰ মধ্যকৰ পৰা বিচ্যুতিসমূহৰ বীজগাণিতীয় যোগফল সততে ____ৰ সমান হয়।

n সংখ্যক মানৰ তাৰেৰ সমান্তৰ মধ্যকৰ পৰা বিচ্যুতিসমূহৰ বীজগাণিতীয় যোগফল সৰ্বদা ____-এৰ সমান হয়।

n অনজিমাযাৰি মাননি বেসোৱনি সানখান্থিয়ারি গেজেরথিনিফ্রায় এংগাৱলানাথনি ৰোদা সানখান্থিয়ারি দাজাৰগাসৈয়া জেব্লাবো ____নি সমান জায়ো।

- (a) 1 (b) n (c) 0 (d) ∞

39. Which of the following measures can be calculated using ogive?

অ'গিভ ব্যৱহাৰ কৰি তলৰ কোনটো জোখ নিৰ্ণয় কৰিব পাৰি?

ওগিভ ব্যৱহাৰ কৰে নীচৰ কোন মাপটি নিৰ্ণয় কৰা যায়?

অ'গিভ বাহাৰানাই গাছাখনি মাৰেনি জখা দিহুননো হায়ো?

(a) Mode

বহুলক

বহুলক

গেজেরগা

(b) Mean

মধ্যক

মধ্যক

গেজেরথি

(c) Median

মধ্যমা

মধ্যমা

গেজেরমা

(d) All of these

এইবোৰৰ সকলো

এগুলিৰ সবকয়টি

বেফোৱনি গাসৈবো

40. Median divides the whole series into ____ equal parts.

মধ্যমাই গোটেই শ্ৰেণীটোক সমানে ____ ভাগত ভাগ কৰে।

মধ্যমা সম্পূৰ্ণ শ্ৰেণীটোকে সমান ____ ভাগে ভাগ কৰে।

গেজেরমায়া গাসৈ থাখোখৌনো সমানে ____ বাহাগোআব ৱাননো হায়ো।

(a) two

দুই

দুই

নৈ

(b) three

তিনি

তিনি

থাম

(c) four

চাৰি

চাৰ

ব্ৰৈ

(d) hundred

একশ

একশো

সেজৌ

PART—B (1)**(Introductory Microeconomics)****41. Answer the following questions :****2×3=6**

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলিৰ উত্তৰ দাও :

গাহায়নি সোঁনাফোৰনি ফিননায হো :

(a) Write two differences between positive economics and normative economics.

যথার্থ অর্থনীতি আৰু আদৰ্শগত অর্থনীতিৰ মাজত দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

যথার্থ অর্থনীতি এবং আদৰ্শগত অর্থনীতিৰ মध्ये দুটি পাৰ্থক্য লেখো।

দাজাৰথাই রাংখান্থি আরো नेमखान्थियारि रांखान्थिनि गेजेराव मोननै फाराग लिर।

Or / নাইবা / অথবা / एबा

Write two characteristics of production possibility curve.

উৎপাদন সম্ভাবিতা রেখাৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

উৎপাদন সম্ভাব্যতা রেখাৰ দুটি বৈশিষ্ট্য লেখো।

दिहुनथाइ जाथावना हांखोनि मोननै आखुथाइ लिर।

(b) Briefly explain the concepts of short run and long run.

হ্রস্বকাল আৰু দীৰ্ঘকাল এই ধাৰণা দুটাৰ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

ह्रस्रकाल এবং दीर्घकाल এই धारणा দুটি সংক্ষেপে ব্যাখ্যা কৰো।

गुसुं सम আরो गोलाव सम बे सानखांथाइ मोननैनि सुंद'यै बेखेवनाय लिर।

Or / নাইবা / অথবা / एबा

Write two factors that affect the market supply of a commodity.

দ্রব্য এটাৰ বজাৰ যোগানত প্ৰভাৱ পেলাৱা দুটা নিৰ্ধাৰক লিখা।

একটি দ্ৰব্যৰ বাজাৰ যোগানে প্ৰভাব ফেলা দুটি নিৰ্ধাৰক লেখো।

बेसाद मोनसेनि बाजार जगायनायाव गोहोम खोख्लैग्रा मोननै जाहोग्रा लिर।

(c) What is meant by returns to a factor?

উৎপাদনৰ উপাদানৰ প্ৰতিদান বুলিলে কি বুজায়?

উৎপাদনৰ উপাদানৰ প্ৰতিদান বলতে की बोझाय?

दिहुनथाइनि थादेरसा मोनफिनथाइ बुडोब्ला मा बुजियो?

Or / নাইবা / অথবা / एबा

Define marginal cost with simple example.

সৰল উদাহৰণসহ প্ৰান্তিক ব্যয়ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

সরল উদাহরণसह प्रान्तिक व्ययের সংজ্ঞা দাও।

गोरलै बिदिन्थिजो रगुडारि खरसानि बुंफोरथि हो।

42. Answer the following questions :**3×3=9**

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলিৰ উত্তৰ দাও :

গাহায়নি সোঁনাফোৰনি ফিননায হো :

(a) What are the consequences of ceiling price (controlled price)?

উচ্চসীমাৰ দাম (নিয়ন্ত্ৰিত দাম)ৰ পৰিণামসমূহ কি কি?

উচ্চসীমার দাম (নিয়ন্ত্রিত দাম)-এর পরিণামগুলি কী কী?

गोजौसिन सिमा बेसेन (हमथानाय बेसेन)नि जाउनफोरा मा मा?

Or / নাইবা / অথবা / এন্ড

Explain the concept of floor price (minimum support price).

নিম্নসীমার দাম (নিম্নতম সমর্থন দাম)র ধারণাটো ব্যাখ্যা কৰা।

নিম্নসীমার দাম (নিম্নতম সমর্থন দাম)-এর ধারণাটি ব্যাখ্যা কৰো।

গাহায়সিন সিমা বেসেন (বাডায়সিন সুংথা বেসেন)নি সানখাংথাইখৌ বেখেব।

(b) Explain the concept of market equilibrium with the help of diagram.

বজাৰ ভাৰসাম্যতাৰ ধাৰণাটো চিত্ৰসহ ব্যাখ্যা কৰা।

বজাৰ ভাৰসাম্যতাৰ ধাৰণাটি চিত্ৰসহ ব্যাখ্যা কৰো।

হাথাই গোৰোবথাইনি সানখাংথাইখৌ সাবগাৰিজোঁ বেখেব।

Or / নাইবা / অথবা / এন্ড

The demand and supply functions of a firm under perfectly competitive market are given below :

$$D = 25 - 2P$$

$$S = -5 + 3P$$

where, P = price, D = quantity demanded and S = quantity supplied. Find equilibrium price and quantity.

পূৰ্ণ প্ৰতিযোগিতামূলক বজাৰৰ প্ৰতিষ্ঠান এখনৰ চাহিদা আৰু যোগান ফলন তলত দিয়া ধৰণৰ :

$$D = 25 - 2P$$

$$S = -5 + 3P$$

য'ত, P = দাম, D = সামগ্ৰীৰ চাহিদা আৰু S = সামগ্ৰীৰ যোগান। ভাৰসাম্য দাম আৰু পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰা।

পূৰ্ণ প্ৰতিযোগিতামূলক বজাৰৰ একাধিক প্ৰতিষ্ঠানৰ চাহিদা আৰু যোগান ফলন নিম্নোক্ত ধৰণৰ :

$$D = 25 - 2P$$

$$S = -5 + 3P$$

যেখানে P = দাম, D = সামগ্ৰীৰ চাহিদা আৰু S = সামগ্ৰীৰ যোগান। ভাৰসাম্য দাম আৰু পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰো।

আবুং বাদাযাৰি হাথাইনি ফসংথান গংসেনি বিনায় আরো জগায়নায গুন গাহায়াব হোনায রোখোমনি :

$$D = 25 - 2P$$

$$S = -5 + 3P$$

জেরাব, P = বেসেন, D = বেসাৱনি বিনায় আরো S = বেসাৱনি জগায়নায। গোৰোবথাই বেসেন আরো বিৰাং দিহুন।

(c) State any three assumptions of the law of diminishing marginal utility.

ক্ৰমহ্ৰাসমান প্ৰান্তিক উপযোগিতা বিধিটোৰ যি কোনো তিনিটা অৱধাৰণা লিখা।

ক্ৰমহ্ৰাসমান প্ৰান্তিক উপযোগিতা বিধিটিৰ যে কোনো তিনিটা অৱধাৰণা লেখো।

দুইলানায় ফুডাৰি বাহাযথি নেমনি জাযখিৰাজাযা মোনথাম আজাবনায হো।

Or / নাইবা / অথবা / এন্ড

State any three properties of indifference curve.

নিৰপেক্ষ ৰেখাৰ যি কোনো তিনিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

নিৰপেক্ষ ৰেখাৰ যে কোনো তিনিটা বৈশিষ্ট্য লেখো।

গোৰোবৈ খেঁৱা হাংখোনি জাযখিৰাজাযা মোনথাম আখুথাই লিৰ।

43. State and explain the law of demand with the help of a demand schedule and a demand curve.

5

এখন চাহিদা অনুসূচী আৰু চাহিদা ৰেখাৰ সহায়ত চাহিদাৰ বিধিটো উল্লেখ আৰু ব্যাখ্যা কৰা।

একটি চাহিদা অনুসূচী এবং চাহিদা ৰেখাৰ সাহায্যে চাহিদাৰ বিধিটি উল্লেখ এবং ব্যাখ্যা কৰো।

গংসে বিনায় ফাৰিখি আরো बिनय खँख्रा हांखोनि हेफाजाबाव बिनयनि नेमखौ मख' आरो बेखेव।

Or /নাইবা/অথবা/এবা

Discuss how market demand curve is derived from individual demand curves.

ব্যক্তিগত চাহিদা ৰেখাৰ পৰা কেনেদৰে বজাৰ চাহিদা ৰেখা আহৰণ কৰিব পাৰি, আলোচনা কৰা।

ব্যক্তিগত চাহিদা ৰেখা থেকে কীভাবে বাজার চাহিদা ৰেখা আহৰণ কৰা যায়, আলোচনা কৰো।

गावारी बिनय खँख्रा हांखोनिफ्राय माबोरै हाथाइ बिनय खँख्रा हांखो दिहुननो हायो, सावराय।

PART—B (2)

(Statistics for Economics)

44. Answer the following questions :

2×3=6

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলির উত্তর দাও :

गाहायनि सौनायफोरनि फिननाय हो :

- (a) State two demerits of mean deviation.

গড় বিচলনৰ দুটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

গড় বিচলনের দুটি অসুবিধা উল্লেখ কৰো।

गेजेरथि एंगारनायनि मोननै बेखाबु मख'।

Or /নাইবা/অথবা/এবা

State any two merits of geometric mean.

গুণোত্তৰ মধ্যকৰ যি কোনো দুটা সুবিধা উল্লেখ কৰা।

গুণোত্তৰ মধ্যকের যে কোনো দুটি সুবিধা উল্লেখ কৰো।

भुमसुआरि गेजेरथिनि जायखिजाया मोननै खाबु मख'।

- (b) Write two advantages of sample survey as compared to census survey.

পিয়ল জৰীপৰ তুলনাত নমুনা জৰীপৰ দুটা সুবিধা লিখা।

জনগণনা জৰীপের তুলনায় নমুনা জৰীপের দুটি সুবিধা লেখো।

सुबुं सानखो जरिपनि रुजुनायाव दिन्थिमु जरिपनि मोननै खाबु लिर।

Or /নাইবা/অথবা/এবা

Write any two differences between questionnaire and schedule as method of collection of primary data.

প্রাথমিক তথ্য সংগ্রহৰ পদ্ধতি হিচাপে প্রশ্নাবলী আৰু অনুসূচীৰ মাজত যি কোনো দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

প্রাথমিক তথ্য সংগ্রহের পদ্ধতি হিসাবে প্রশ্নাবলী এবং অনুসূচীর মধ্যে যে কোনো দুটি পার্থক্য লেখো।

गुदि खारि बुथुमनायनि आदब हिसाबै सौथिमाला आरो फारिलाइनि गेजेराव जायखिजाया मोननै फाराग लिर।

- (c) What is classification of data? Mention any one type of classification.

তথ্যৰ শ্ৰেণীবিভাগ কি? শ্ৰেণীবিভাগৰ যি কোনো এটা প্ৰকাৰ উল্লেখ কৰা।

তথ্যের শ্রেণীবিভাগ কী? শ্রেণীবিভাগের যে কোনো একটি প্রকার উল্লেখ কৰো।

खारिनि थाखो राननाया मा? थाखो राननायनि जायखिजाया मोनसे रोखोमनि मख'।

[Contd.

Or / নাইবা / অথবা / এবা

Write the relationship among mean, median and mode when the distribution is symmetrical and asymmetrical.

সমতাপূর্ণ আৰু সমতাহীন বিতৰণৰ ক্ষেত্ৰত মধ্যক, মধ্যমা আৰু বহুলকৰ মাজৰ সম্পৰ্ক লিখা।

সমতাপূর্ণ এবং সমতাহীন বিতৰণৰ ক্ষেত্ৰে মধ্যক, মধ্যমা এবং বহুলকৰ মध्ये সম্পৰ্ক লেখো।

ফাৰিগোৰোবি আরো ফাৰিগোৰোবি रानसारथाइनि बेलायाव गेजेरथिखौ, गेजेरमा आरो गेजेरगानि गेजेरनि सोमोन्दोखौ लिख।

45. Answer the following questions :

3×3=9

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্ৰশ্নগুলিৰ উত্তৰ দাও :

गाहायनि सौनायफोरनि फिननाय हो :

(a) What is dispersion? What are the four main measures of dispersion?

1+2=3

বিক্ষেপণ মানে কি? বিক্ষেপণৰ মুখ্য মাপ চাৰিটা কি কি?

বিক্ষেপণ মানে কী? বিক্ষেপণৰ মুখ্য মাপ চাৰটি কী কী?

गोसारलायनाया मा? गोसारलानायनि गाहाइ जखा सुनाय मोनब्रैया मा मा?

Or / নাইবা / অথবা / এবা

Why is standard deviation used as the best measure of dispersion?

3

মানক বিচলনক কিয় বিক্ষেপণৰ উত্তম জোখ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয়?

মানক বিচলনকে বিক্ষেপণৰ উত্তম মাপ হিসাবে কেন ব্যবহার করা হয়?

बिथाखो बोखावनायखौ मानो गोसारलानायनि साबसिन जखा सुनाय हिसाबै बाहायनाय जायो?

(b) What are the essentials of a good measure of central tendency? 3

কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ এটা আদৰ্শ মাপৰ প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ কি কি?

কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ একটি আদৰ্শ মাপের প্রয়োজনীয়তাগুলি কী কী?

मिरु मोखांथाइनि मोनसे मोजां जखा सुनायनि गोनांथिफोरा मा मा?

Or / নাইবা / অথবা / এবা

Define mode. Write any two serious limitations of mode. 1+2=3

বহুলকৰ সংজ্ঞা দিয়া। বহুলকৰ যি কোনো দুটা গুৰুতৰ সীমাবদ্ধতা লিখা।

বহুলকৰ সংজ্ঞা দাও। বহুলকৰ যে কোনো দুটি গুৰুতৰ সীমাবদ্ধতা লেখো।

गेजेरगानि बुंफोरथि हो। गेजेरगानि जायखिजाया मोननै गोनांथिनि सिमाथिखौ लिख।

(c) What is graphic presentation of data? Write the basic difference between frequency polygon and frequency curve. 1+2=3

তথ্যৰ লেখীয় উপস্থাপন কি? বাৰংবাৰতা বহুভুজ আৰু বাৰংবাৰতা লেখৰ মাজত মূল পাৰ্থক্য লিখা।

তথ্যৰ লেখীয় উপস্থাপন কী? বারংবারতা বহুভুজ এবং বারংবারতা লেখ-এর মধ্যে মূল পার্থক্য লেখো।

खारिनि बोसावगारियारि दिन्धिफुंनाया मा? गलेगलेथा बांहांखो आरो गलेगलेथा बोसावगारिनि गेजेराव गाहाइ फारागखौ लिख।

Or / নাইবা / অথবা / এবা

What is meant by correlation? Mention any two properties of coefficient of correlation. 1+2=3

সহসম্বন্ধ বুলিলে কি বুজায়? সহসম্বন্ধ গুণাংকৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

সহসম্বন্ধ বলতে কী বোঝায়? সহসম্বন্ধ গুণাঙ্কের যে কোনো দুটি বৈশিষ্ট্য উল্লেখ করো।

गोरोबलायनाय सोमोन्दो बुडोब्ला मा बुजियो? गोरोबलायनाय सोमोन्दोनि थाफादेरनि जायखिजाया मोननै आखुथाइ मत्र'।

46. Explain the meaning and importance of index numbers.

2+3=5

সূচক সংখ্যাৰ অৰ্থ আৰু গুৰুত্বৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

সূচক সংখ্যাৰ অৰ্থ এবং গুৰুত্বৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰো।

ফাৰিথি অনজিমানি আঁথি আরো গোনাঁথিনি সোমোন্দৈ বেখেব।

Or / নাইবা / অথবা / এৰা

Calculate median from the following frequency distribution :

Class interval	0-10	10-20	20-30	30-40	40 & above
Frequency	3	7	10	8	2

What difficulty would you face, if you are asked to calculate arithmetic mean to the above data? 3+2=5

তলত দিয়া বাৰংবাৰতা বিতৰণৰ পৰা মধ্যমা নিৰ্ণয় কৰা :

শ্ৰেণী অন্তৰাল	0-10	10-20	20-30	30-40	40 আৰু ওপৰত
বাৰংবাৰতা	3	7	10	8	2

তোমাক যদি ওপৰৰ তথ্যখিনিৰ পৰা সমান্তৰ মধ্যক উলিয়াব দিয়া হয়, তুমি কি সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'বা ?

নিম্নোক্ত বাৰংবাৰতা বিতৰণ থেকে মধ্যমা নিৰ্ণয় কৰো :

শ্ৰেণী অন্তৰাল	0-10	10-20	20-30	30-40	40 এবং উপরে
বাৰংবাৰতা	3	7	10	8	2

তোমাকে যদি উপরের তথ্যটি থেকে সমান্তর মধ্যক বের করতে দেওয়া হয়, তুমি কি সমস্যাৰ সন্মুখীন হব ?

गाहायाव होनाय गलेगलेथा रानसारथिनिफ्राय गेजेरमा दिहुन :

थाखो थाद'नाय	0-10	10-20	20-30	30-40	40 आरो गोजौआव
गलेगलेथा	3	7	10	8	2

नोंखौ जुदि गोजौनि खारिनिफ्राय सानखान्थियारि गेजेरथि दिहुननो होनाय जायो, नों मा जेंनानि मोगा मोगि जानो नांगोन?
